

Fleksibilitet i energisystemet

Vilkår for støtte

Innhold

1	Formål.....	3
2	Tematisk avgrensning	3
3	Statsstøtterettslig grunnlag for programmet	3
4	Overordnede krav	3
4.1	Støtten må være nødvendig.....	3
4.2	Godkjente søkere.....	3
4.3	Prosjektets lokalisering.....	4
4.4	Godkjente prosjekttyper.....	4
4.4.1	Pilotprosjekter.....	4
4.4.2	Investeringsprosjekter.....	4
4.4.3	Utredningsprosjekter.....	5
5	Tildelingsprosess	5
5.1	Søknadsfrister	5
5.2	Krav til søknaden	5
5.3	Behandling av søknaden	6
5.4	Utbetaling av støtte	6
5.5	Støtte tildelt i strid med vilkår.....	6
6	Kvalifikasjonskriterier.....	6
6.1	Kvalifiserte søkere	6
6.2	Kvalifiserte prosjekt	7
7	Rangeringskriterier.....	7
7.1	Innovasjonshøyde	7
7.2	Spredningspotensial.....	7
7.2.1	Fremtidig konkurransekraft	8
7.2.2	Forventet effekt av dette prosjektet	8
7.3	Potensial for å bidra til økt fleksibilitet i energisystemet	8
8	Godkjent kostnadsgrunnlag	8
8.1	Godkjente kostnadsposter.....	9
8.1.1	Pilotprosjekter.....	9
8.1.2	Investeringsprosjekter.....	9
8.1.3	Utredningsprosjekter.....	10
8.2	Kostnader som ikke godkjennes	10
9	Beregning av støttebeløp	11
9.1	Støtteintensitet og maksimalt støttebeløp.....	11
9.2	Annen offentlig støtte	11
9.3	Tilskudd kan gis med klausul om tilbakebetaling.....	11
10	Offentliggjøring av informasjon, deling og bruk av data	12
11	Rapportering.....	12

1 Formål

Formålet med Enovas teknologiprogrammer er å fremskynde teknologiutvikling og innovasjon som kan bidra til utslippsreduksjoner frem mot lavutslippssamfunnet i år 2050. Med støtte fra Enova skal ny teknologi kunne utvikles og utbedres slik at den kan tas i bruk raskere og rimeligere, og på sikt bli foretrukket av markedet uten støtte.

2 Tematisk avgrensning

Enova prioriterer noen tematiske områder og utviklingsløp særskilt, og organiserer støtten i målrettede støtteprogram. Den tematiske avgrensningen for dette støtteprogrammet er beskrevet under.

Programmet kan støtte prosjekter som skal prøve ut og demonstrere nye innovative løsninger som

- bidrar til økt fleksibilitet i energisystemet
- gir mer effektiv utnyttelse av eksisterende nettinfrastruktur
- bidrar til økt samspill mellom elektrisk og termisk energi
- forbedrer varme- og kjøleløsninger

Løsningene og teknologiene skal ha et godt markedspotensial. Dette innebærer at resultatene fra prosjektet kommer markedet til gode, og på sikt bidrar til kostnadsreduksjoner ved senere kommersiell utrulling i markedet.

3 Statsstøtterettslig grunnlag for programmet

Tilskudd fra Enova faller inn under EØS-avtalens definisjon av statsstøtte og rammen for våre ordninger er derfor fastsatt av EØS-avtalens regler om statsstøtte. Reglene er satt for å hindre uønsket konkurransevridning og negativ innvirkning på samhandelen i EØS-området. EØS-avtalen inneholder et generelt forbud mot statsstøtte, men det er flere unntak fra dette forbudet som gjør at statsstøtte likevel kan tillates der det er nødvendig for å oppnå visse formål.

Det støtterettslige grunnlaget for støtte fra dette programmet er ordningen «Fleksibilitet i energisystemet» innmeldt under GBER og den notifikerte ordningen [State aid to support dedicated alternative fuels infrastructure](#) (DAFI). For nærmere beskrivelse, se www.enova.no/esa.

4 Overordnede krav

4.1 Støtten må være nødvendig

Statsstøtte kan bare benyttes når dette er en forutsetning for å oppnå formålet med den støtteordningen den tildeles under, og det er bare anledning til å støtte tiltak/prosjekter som ikke ville blitt gjennomført uten støtte. Det er derfor avgjørende at søker sender inn søknaden om støtte før prosjektet er besluttet gjennomført, igangsatt eller at søker på annen måte har forpliktet seg til å gjennomføre prosjektet.

4.2 Godkjente søkere

For å kunne søke om støtte:

- må søker være en virksomhet som er registrert i enhetsregisteret i Brønnøysund
- kan søker ikke være en virksomhet i økonomiske vanskeligheter. Søker kan heller ikke være eid eller på annen måte kontrollert av en virksomhet i økonomiske vanskeligheter. Se definisjon [her](#).
- kan søker ikke ha utestående krav om tilbakebetaling av ulovlig utbetalt statsstøtte

Enova vil ikke yte støtte hvor dette er i strid med sanksjoner vedtatt av EU eller norske myndigheter. Dette inkluderer, men er ikke begrenset til, støtte til:

- fysiske eller juridiske personer som er listeført i EUs eller Norges sanksjonsregimer,
- foretak som eies eller kontrolleres av fysiske eller juridiske personer som er listeført i EUs eller Norges sanksjonsregimer, og
- foretak som er aktive i sektorer underlagt sanksjoner, i den grad støtten vil være i strid med EUs eller Norges sanksjonsregimer.

En oversikt over sanksjoner vedtatt av norske myndigheter er tilgjengelig her:

<https://www.regjeringen.no/no/tema/utenrikssaker/Eksportkontroll/sanksjoner-og-tiltak1/sanksjoner-og-tiltak/id2008477/>

Dersom det er flere selskap som står bak en søknad (et konsortium) skal det være ett selskap som er ansvarlig for søknaden og kontraktsinngåelsen med Enova og som representerer de øvrige selskapene bak søknaden. Alle deltakerne i konsortiet må oppfylle overordnede krav for å kunne motta statsstøtte.

4.3 Prosjektets lokalisering

Prosjektet det søkes støtte til må realiseres i Norge eller innen norsk økonomisk sone.

4.4 Godkjente prosjekttyper

Under dette programmet kan det søkes støtte til følgende prosjekttyper:

- Pilotprosjekter
- Investeringsprosjekter
- Utredningsprosjekter

Maksimalle støttesatser, angitt som en andel av prosjektets godkjente kostnader, er gitt i kapittel 8.1.

4.4.1 Pilotprosjekter

I pilotprosjekter er hovedformålet å videreutvikle og prøve ut ny teknologi som et ledd i å kvalifisere teknologien for senere kommersiell bruk. Utprøvingen må foregå i en skala og under driftsbetingelser som er relevant for en senere bruk i full skala, det vil si enten under simulerte driftsbetingelser eller reelle driftsbetingelser. Teknologien må ha nådd TRL 5 for å kunne kvalifisere for støtte.

Prosjektet skal være et ledd i kvalifiseringen av løsningen for en konkret sluttbruker som planlegger å ta løsningen i bruk. Sluttbrukeren skal være aktivt involvert i prosjektet.

Prosjektet må inneholde klare forsknings- og utviklingsutfordringer som prosjektet skal løse, og disse må tydelig være knyttet til å ta ned barrierer som hindrer at teknologien tas i bruk kommersielt.

Et pilotprosjekt vil normalt bestå hovedsakelig av eksperimentell utvikling¹. Prosjekter med høy andel industriell forskning ^{Feil! Bokmerke er ikke definert.} vil som hovedregel henvises til støtteordninger hos Norges Forskningsråd, Innovasjon Norge eller Gassnova.

4.4.2 Investeringsprosjekter

Investeringsprosjekter er i denne sammenhengen støtte til investeringer som gir reduserte klimagassutslipp ut over det som ville skjedd i fravær av støtte.

Reduksjonen av klimagassutslipp må komme som følge av søkerens egne aktiviteter, med unntak for muliggjørende infrastruktur.

---

¹ Se Veileder til søkere på teknologiprogrammene, som finnes på programmets hjemmeside

Støtte som gis til å redusere eller unngå direkte klimagassutslipp må redusere utslippene totalt sett, og må ikke kun bidra til å forskyve disse utslippene fra en sektor til en annen.

Hvilke aktiviteter/teknologier som kan motta investeringsstøtte under dette programmet avhenger av de statsstøtterettslige hjemlene som fremgår av kapittel 3.

4.4.3 Utredningsprosjekter

Dette er prosjekter som skal utrede kostnadsgrunnlaget i forkant av pilot- eller investeringsprosjekter som faller inn under de tematiske avgrensningene i programmet.

Støtte til utredning vil kun innvilges dersom prosjektene er av særlig størrelse, har stor innovasjonshøyde og spredningspotensial, og der det er behov for å utrede kostnadsgrunnlaget mer før en investeringsbeslutning kan vurderes.

Programmet kan støtte to typer utredninger:

Gjennomførbarhetsstudier for pilotprosjekter: Utredninger som skal framskaffe tilstrekkelig beslutningsgrunnlag for et forhåndsdefinert pilotprosjekt. Prosjektet skal vurdere gjennomførbarheten av prosjektet, herunder muligheter, risiko, ressursbruk og prosjektets utsikter til å lykkes.

Forstudier for investeringsprosjekter: Utredninger som skal framskaffe tilstrekkelig beslutningsgrunnlag for en forhåndsdefinert investering som skal redusere klimagassutslipp. Studiene kan inkludere interne og eksterne utredninger, prosjektering, kostnadsestimering, prosjektledelse og dokumentasjon.

5 Tildelingsprosess

5.1 Søknadsfrister

Oversikt over gjeldende søknadsfrister finnes på [støtteordningens nettside](#).

5.2 Krav til søknaden

Søknad og prosjektbeskrivelse skal være på norsk. Vedlegg med tekniske beskrivelser og lignende kan være på engelsk, svensk eller dansk.

Søknad og vedlegg skal sendes inn gjennom Enovas søknadssenter på www.enova.no.

Søknaden må inneholde følgende:

- Prosjektbeskrivelse i henhold til mal, og der alle punkter er besvart
- Budsjett og lønnsomhetsberegning i henhold til mal
- Beregning av unngåtte klimagassutslipp i henhold til mal
- Redegjørelse for hvordan egenandelen i prosjektet skal finansieres
- Beskrivelse av relevante referanseprosjekter (minimum ett, men maksimum tre) som viser kompetanse med å gjennomføre liknende prosjekter.²
- Mini-CV'er for teknisk nøkkelpersonell i prosjektet
- For prosjekter som krever tilgang på elektrisk kraft: bekreftelse fra nettselskap på at kraft vil gjøres tilgjengelig, og om nødvendig; på hvilke vilkår
- For nyopprettede foretak (foretak uten årsregnskap siste to år) skal forretningsplan og finansieringsplan for selskapet over levetiden til prosjektet legges ved.

² Dette kan være prosjekter gjennomført av søker, søkers ansatte gjennom tidligere arbeidsforhold, prosjektpartnere eller prosjektets identifiserte leverandører.

5.3 Behandling av søknaden

Søknaden vurderes av saksbehandlere i Enova. Enova kan benytte eksterne tredjeparter til vurdering av hele eller deler av søknaden ved behov. Slike tredjeparter er underlagt samme taushetsplikt som Enova.

Enova kan be om at søknaden kompletteres dersom det anses nødvendig. Dette kan for eksempel gjelde behov for utdypning av aktivitetene, budsjettet, prosjektplanen eller finansierungsplaner.

Basert på den innsendte søknaden og eventuelt kompletterende informasjon vil Enova fatte vedtak om enten tilsagn eller avslag, normalt innen tre måneder etter at komplett søknad er mottatt.

Behandlingstiden kan bli lenger, avhengig av behov for tredjepartsvurderinger og omfanget av søknadsinformasjon. Søker mottar deretter informasjon om Enovas beslutning, med begrunnelse for vedtaket.

5.4 Utbetaling av støtte

Støtte utbetales etterskuddsvis basert på dokumenterte kostnader. Utbetalingsanmodning sendes gjennom Enovas rapporteringssenter på www.enova.no.

Enova utbetaler ikke de siste 20 % av totalt tilskudd før sluttrapport og eventuell annen etterspurt dokumentasjon er sendt inn og er blitt godkjent av Enova.

Krav til rapportering av framdrift og kostnader framgår av [Generelle regler for tilskudd fra Energi- og klimafondet](#).

5.5 Støtte tildelt i strid med vilkår

Dersom støtten som utbetales er i strid med statsstøtteregulverket eller støttemottaker misligholder vilkår for støtten, kan støtten trekkes helt eller delvis tilbake. Se [Generelle regler for tilskudd fra Klima- og energifondet](#).

6 Kvalifikasjonskriterier

For å kunne motta støtte under programmet må samtlige av kvalifikasjonskriteriene være oppfylt.

6.1 Kvalifiserte søkere

Søkeren må ha dokumentert tilstrekkelig gjennomføringsevne³ for prosjektet. Kravet gjelder både finansiell, teknisk og organisatorisk gjennomføringsevne.

Finansiell gjennomføringsevne

- Søkeren må ha stabile og tilstrekkelige finansielle ressurser til å opprettholde sin aktivitet i hele prosjektperioden og til å gjennomføre og drifte investeringen.
- Søker og eventuelle prosjektpartnere må ha dokumentert finansiell gjennomføringsevne, det vil si at virksomheten(e) har konkrete og realistiske planer for finansiering av prosjektet.
- Søker må sannsynliggjøre gjennomføringsevne også dersom prosjektet skulle drøye ut i tid eller dersom kostnadene skulle bli høyere enn antatt. Risiko og risikohåndtering må være beskrevet.

Teknisk gjennomføringsevne

- Søker må ha troverdig teknisk evne til å gjennomføre prosjektet, herunder tilstrekkelig kompetanse og kapasitet hos det tekniske personellet og leverandørene.

---

³ Gjennomføringsevne er et samlebegrep for hvor troverdig det er at aktøren kan gjennomføre prosjektet på en god måte. Begrepet innbefatter blant annet at aktøren(e) bak prosjektet må ha tilstrekkelige finansielle og organisatoriske ressurser, teknologisk kompetanse og en troverdig plan for realisering av prosjektet og resultatene. Vurdering av gjennomføringsevne gjøres også for å sikre at søker har tilstrekkelig håndtering av de risikoelementene Enovas støtte ikke avlaster.

Organisatorisk gjennomføringsevne

- Søkere må ha troverdig organisatorisk evne til å gjennomføre prosjektet, herunder tilstrekkelig kompetanse og kapasitet hos prosjektledelse og prosjektorganisasjon.
- Prosjektbeskrivelsen må sannsynliggjøre høy modenhet av planer for prosjektgjennomføring⁴ samt for ivaretagelse av alle myndighetskrav og relevante standarder for å etablere nødvendige godkjenninger.

6.2 Kvalifiserte prosjekt

For å kvalifisere, kreves det at prosjektet:

- tydelig bidrar til å oppfylle programmets *formål*, som beskrevet i kapittel 1.
- er innenfor programmets *tematiske avgrensning*, som beskrevet i kapittel 2.
- fyller kravene til en av de godkjente *prosjektypene*, som beskrevet i kapittel 4.4.

7 Rangeringskriterier

Kvalifiserte søknader blir rangert basert på følgende kriterier:

- Innovasjonshøyde
- Spredningspotensial
- Potensial for å bidra til økt fleksibilitet i energisystemet

7.1 Innovasjonshøyde

Innovasjonshøyde er et mål på i hvor stor grad prosjektets teknologi og/eller løsninger er innovative sammenliknet med beste kommersielt tilgjengelige løsninger.

Søknaden må redegjøre for hva som er innovasjonen i prosjektet, og hvordan prosjektet ikke bare innebærer en naturlig utvikling av teknologien (inkrementell innovasjon).

Kjennetegn på en innovativ løsning eller teknologi i denne forbindelse er at den

- har en troverdig plass i lavutslippssamfunnet
- er ny, det vil si ikke tilbys som et standardprodukt eller -tjeneste fra en eller flere enkeltleverandører
- forventede ytelsen er vesentlig bedre enn eksisterende, kommersielt tilgjengelige løsninger med hensyn til karbonfotavtrykk, ressursbruk, etc., og ikke representerer en marginal forbedring av eksisterende teknologi
- er videreutviklet fra tidligere gjennomførte demonstrasjoner når det gjelder teknologimodenhetsnivå (TRL) eller systemmodenhetsnivå nivå (SRL), som også dekker integrasjon av ulike teknologier
- for pilotprosjekter: bygger på (nylige) foranliggende forskningsaktiviteter (ikke nødvendigvis utført av søkeren)

7.2 Spredningspotensial

Spredningspotensial innebærer en vurdering av både om teknologien har potensial til å kunne spres i markedet, og om prosjektet isolert sett har potensial for å bidra til at teknologien/løsningen kan få videre spredning i markedet. Spredningspotensial er derfor et mål for det teknøkonomiske potensialet til løsningen/teknologien, det vil si et potensial som det er troverdig at kan realiseres.

---

⁴ herunder forberedelser, reguleringsplaner, krafttilgang, bygging, igangsetting og drift

Spredningspotensialet skal underbygges med kvantitativ dokumentasjon så langt det er mulig.

Spredningspotensialet vurderes etter to underkriterier:

7.2.1 Fremtidig konkurransekraft

For at en løsning skal bli tatt i bruk i markedet (spre seg) må den ikke bare være teknisk fungerende, men også kommersielt attraktiv i forhold til alternative løsninger. Det er derfor nødvendig å få avklart om løsningen har et potensiale til å kunne bli valgt uten støtte i fremtiden, og hvilke forutsetninger som i så fall må endre seg relativt til i dag.

Søknaden må derfor redegjøre for hva som er forutsetningene for at denne spredningen skal skje, eksempelvis:

- kostnadsreduksjoner
- regulatoriske endringer
- priser på utslipp
- andre politisk satte rammebetingelser

Spredningspotensialet skal underbygges med kvantitativ dokumentasjon så langt det er mulig. Dette gjelder også den forventede kostnadsutviklingen for teknologien videre. Hvilke deler av løsningen har potensiale for videre kostnadsreduksjoner, og hvor stor andel av den totale kostnaden vil det påvirke?

7.2.2 Forventet effekt av dette prosjektet

Søknaden må også redegjøre for hvordan prosjektet det søkes støtte til kan bidra til at spredning vil skje. Hvilke av faktorene ovenfor bidrar dette prosjektet til å påvirke, og i hvor stor grad?

Potensialet for effekt av prosjektet vil vurderes i lys av det antatte tekniske potensialet for bruk av løsningen utenfor det omsøkte prosjektet, i Norge eller internasjonalt.

I vurderingen forutsettes at prosjektet blir vellykket og at forventete resultater realiseres.

7.3 Potensial for å bidra til økt fleksibilitet i energisystemet

I prioriteringen av prosjekter vektlegges de samlede (direkte og indirekte, positive og evt. negative) effekter som løsningen kan gi for energisystemet.

I vurderingen inngår:

- Det absolutte reduserte effektbehovet samt det relativt reduserte effektbehovet som vil følge av å ta teknologien i bruk
- Den absolutte fleksibiliteten og den relative fleksibiliteten som vil følge av å ta teknologien i bruk. Det innebærer en beskrivelse av hvor raskt (millisekund, sekund, min, timer, dager) og hvor lenge tilgjengeliggjøres fleksibiliteten (sekund, minutter, timer, dager, sesong)
- Hvor lang tid det vil ta før teknologien kan tas i bruk av andre

Se [Veileder for søkere](#) for nærmere beskrivelse av beregningsmetode og hva som forventes besvart.

8 Godkjent kostnadsgrunnlag

Med godkjent kostnadsgrunnlag menes de kostnadene som kan tas med i grunnlaget for beregningen av støtte. Hvilke kostnader som kan godkjennes er avhengig av det støtterettslige grunnlaget for programmet.

Se Fleksibilitet i energisystemet på www.enova.no/esa for en fullstendig beskrivelse av hvilke kostnader som kan godkjennes, samt krav som følger av Det alminnelige gruppeunntaket (GBER).⁵

8.1 Godkjente kostnadsposter

8.1.1 Pilotprosjekter

Godkjente kostnader må i sin helhet kunne kategoriseres som industriell forskning eller eksperimentell utvikling, i henhold til definisjonene i Det alminnelige gruppeunntaket (GBER).

Følgende kostnadsposter kan legges til grunn:

Personalkostnader

- Personalkostnader for egne ansatte kan tas med i prosjektrekskapet i det omfanget personalet er sysselsatt i prosjektet.

Innkjøpte tjenester og immaterielle rettigheter

- Kostnader for kontraktforskning, kunnskap og patenter kjøpt eller lisensiert fra eksterne kilder i samsvar med prinsippet om armlengdes avstand, samt kostnader for rådgivning og tilsvarende tjenester som utelukkende anvendes til prosjektet kan tas med. Innkjøpte tjenester rapporteres i henhold til fakturert beløp.

Maskiner, instrumenter og utstyr

- Kostnader for maskiner, instrumenter og utstyr kan tas med i det omfanget og for det tidsrommet de brukes i prosjektet. Dersom instrumentene og utstyret ikke brukes i hele sin levetid i prosjektet, støttes kun avskrivningskostnadene som svarer til prosjektets varighet og omfang, beregnet i samsvar med alminnelig anerkjente regnskapsprinsipper.

Bygninger

- Kostnader for bygninger kan tas med i den utstrekning og for det tidsrommet de brukes i prosjektet. For bygninger støttes kun avskrivningskostnadene som svarer til prosjektets varighet og omfang, beregnet i samsvar med alminnelig anerkjente regnskapsprinsipper. Kostnader forbundet med grunnnervverk godkjennes ikke.

Øvrige kostnader knyttet til realisering av prosjektet

- Felleskostnader og andre driftskostnader, herunder materialkostnader, forbruksmateriell og lignende produkter, som påløper direkte som følge av prosjektet kan tas med.

8.1.2 Investeringsprosjekter

Det er kun kostnader som er direkte knyttet til å oppnå den konkrete klima- eller miljøeffekten som kan støttes. Dette gjelder uavhengig av hvilket alternativ som søkeren har til å foreta investeringen.

Følgende kostnadsposter kan legges til grunn:

Personalkostnader

- Personalkostnader for egne ansatte kan tas med i prosjektrekskapet kun i den grad personalet er sysselsatt i prosjektet.

Innkjøpte tjenester

- Kostnader for rådgivning og tilsvarende tjenester som utelukkende anvendes til prosjektet kan tas med. Innkjøpte tjenester rapporteres i henhold til fakturert beløp

---

⁵ Commission Regulation (EU) No 651/2014 of 17 June 2014 declaring certain categories of aid compatible with the internal market in application of Articles 107 and 108 of the Treaty (Text with EEA relevance), se <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A02014R0651-20230701>

Investeringskostnader

- *Kjøp av maskiner og utstyr*

Det godkjente kostnadsgrunnlaget vil normalt utgjøre differansen mellom kostnadene ved den omsøkte investeringen og det som er søkerens troverdige alternativ til å foreta investeringen. Dette kan innebære å:

- a) Gjennomføre en mindre miljøvennlig investering
- b) Gjennomføre den samme investeringen lengre fram i tid
- c) Ikke gjennomføre investeringen, men opprettholde vedlikehold, reparasjon og modernisering av eksisterende anlegg

Dersom investeringen gjelder installasjon av en klart identifiserbar tilleggskomponent (add-on) til et eksisterende anlegg, det det ikke finnes noe tilsvarende og mindre miljøvennlig investeringsalternativ utgjør godkjente kostnader hele investeringskostnaden.

Alternativet som det sammenliknes med skal i alle tilfeller innebære en investering med tilsvarende produksjonskapasitet og levetid, som samsvarer med relevante EU-krav og standarder som allerede er i kraft. Dette gjelder selv om dette ikke er et realistisk investeringsalternativ for søkeren.

Det kan også søkes om støtte til prosjekter der det ikke finnes et alternativt scenario. Godkjent kostnadsgrunnlag vil da måtte avklares særskilt.

Merk at det ovenstående er forenklet i forhold til Det alminnelige gruppeunntakets bestemmelser, Se kapittel 3 og henvisning til statsstøtterettslig grunnlag for programmet for fulle detaljer om krav og støttesatser.

8.1.3 Utredningsprosjekter

Personalkostnader

- Personalkostnader for egne ansatte kan tas med i prosjektregnskapet i den grad personalet er sysselsatt i prosjektet

Innkjøpte tjenester

- Kostnader for rådgivning og tilsvarende tjenester som utelukkende anvendes til prosjektet kan tas med. Innkjøpte tjenester rapporteres i henhold til fakturert beløp

8.2 Kostnader som ikke godkjennes

Enova godkjenner ikke kostnader og forpliktelser påløpt før søknadstidspunktet eller etter avtalt sluttdato for prosjektet. Kostnadsgrunnlaget kan ikke inkludere finanskostnader, byggelånsrente, driftskostnader eller leiekostnader for driftsmidler.

Enova godkjenner ikke uspesifiserte kostnadsposter, heller ikke sekkepost for uforutsette kostnader. Hver enkelt spesifisert kostnadspost kan risiko-justeres for å sikre et mest mulig korrekt kostnadsgrunnlag. Nivå på eventuell risikojustering skal beskrives i søknad.

Merverdiavgift på innkjøpte varer og tjenester inngår ikke som en del av godkjente kostnader dersom virksomheten er fradragsberettiget for disse kostnadene.

9 Beregning av støttebeløp

Støttebeløpet beregnes som en andel av det godkjente kostnadsgrunnlaget. Den maksimale støtten er fastsatt i statsstøtteregelverket, men kan være ytterligere begrenset i Enovas program.

9.1 Støtteintensitet og maksimalt støttebeløp

For dette programmet beregnes støttebeløpet på følgende måte:

Hvilken støtteandel som kan gis er avhengig av hvilken aktivitet som det søkes om støtte til. Støttesatsene følger statsstøtteregelverket, med unntak av at det er satt et tak på 50% støtteandel for tilfeller der høyere satser hadde vært tillatt. Se [Fleksibilitet i energisystemet på www.enova.no/esa](http://www.enova.no/esa) for en fullstendig beskrivelse av hvilke støttesatser som kan tildeles for ulike aktiviteter.

For å sikre at prosjektet ikke får mer støtte enn det som er nødvendig for å realisere investeringen vil det bli gjennomført en lønnsomhetsvurdering. Vurderingen skal baseres på realistiske forutsetninger for driftsinntekter- og -utgifter gjennom prosjektets levetid. Det avkastningskravet søker legger til grunn skal være i tråd med det som er brukt for tilsvarende prosjekter hos søker eller alternativt selskapets avkastningskrav.

Dersom søker ikke kan begrunne og dokumentere avkastningskravet, vil Enova legge til grunn den [avkastningen som er normal for bransjen](#).

Støtteandelen kan derfor bli lavere enn den maksimale støtteandelen som framgår av de aktuelle statsstøttebestemmelsene.

Maksimalt støttebeløp som kan tildeles per aktør per prosjekt under dette programmet er

- 25 millioner euro for pilotprosjekter
- 30 millioner euro for investeringsprosjekter
- 10 millioner kroner for utredningsprosjekter

9.2 Annen offentlig støtte

Dersom søker har mottatt eller søkt om annen offentlig støtte til det samme prosjektet skal dette oppgis i søknaden. Dette gjelder uavhengig av om støtten gjelder andre kostnader i prosjektet enn de kostnadene det søkes støtte om hos Enova.

Annen offentlig støtte til de samme kostnadene vil bli tatt med i vurderingen av prosjektets støttebehov og kan ha betydning for hvor mye støtte som kan gis fra Enova. Dette gjelder både nasjonal og EU-støtte.

Dersom prosjektet mottar annen offentlig støtte, vil støtte fra Enova bli avkortet tilsvarende. Dette kan medføre krav om tilbakebetaling av hele eller deler av støtten.

9.3 Tilskudd kan gis med klausul om tilbakebetaling

For noen tilskudd kan det være nødvendig å etablere en mekanisme for å sikre at støttemottaker ikke oppnår en høyere lønnsomhet enn det som var lagt til grunn ved tildeling av støtte.

Tilbakebetalingsklausul vil typisk være aktuelt for prosjekter

- hvor det er betydelig usikkerhet på vedtakstidspunktet om prosjektets fremtidige inntekter eller kostnader, og der prosjektets lønnsomhet vil kunne påvirkes vesentlig i positiv retning, eller
- hvor det ikke er identifisert et alternativt scenario til den støttede investeringen

I slike tilfeller vil Enova vurdere om tilskuddet skal gis med en klausul om tilbakebetaling av hele eller deler av støttebeløpet. Vilkårene for en slik tilbakebetalingsklausul skal fastsettes før tilsagn gis.

10 Offentliggjøring av informasjon, deling og bruk av data

Vedtak om støtte fra Enova blir offentliggjort på Enova.no og rapportert inn til [det nasjonale registeret for offentlig støtte](#).

Søknader om støtte og tilhørende dokumentasjon behandles konfidensielt. Tilskuddsbrevet som utstedes ved tildeling av støtte er imidlertid omfattet av offentlighetslovens regler om innsyn. Ved en innsynsforespørsel vil det derfor bli gitt innsyn i dette dokumentet. Eventuelle forretningssensitive opplysninger vil bli tatt ut.

Prosjekter under dette programmet vil bli avkrevd kortfattet informasjon om prosjektet som blir gjort offentlig tilgjengelig. Informasjonen skal godkjennes av søkeren før publisering.

Data innhentet fra vedtatte prosjekter kan inngå i aggregerte analyser knyttet til markedsutvikling for ulike teknologier. Ingen slik informasjon som kan knyttes til enkeltprosjekter eller enkeltsekskaper vil bli offentliggjort.

11 Rapportering

Krav til rapportering av framdrift og kostnader framgår av [Generelle regler for tilskudd fra Energi- og klimafondet](#).